

constantin abăluță

secundele din capătul străzii

A sta la fereastră dimineața în luminile din nori. Cu bucurie degetelor (ce altădată atingeau obiecte sau un trup de femeie) simți azi cât ești de singur.

Rufe ce plimb în vint pe-o fringhie asta vezi și acoperișurile se mișcă undeva dedesubt. Cățiva oameni pleacă de acasă și pasul lor alungă pe caldarâm aerul cald și-ai vrea să fii în spatele fiercării și să primești tăcerea direct de la sursă, direct din clipa lor de trup real.

Dar asta e munca soarelui peste case tu smulgi doar respirația foilor de carte și mori cu bucurie degetelor goale: morții ca literele

ingăduie sensuri pe care trupurile lor nu le mai conțin.

II

În dreptul numărului unei case s-a aprit un om, e polid lumina unui felinar pătrunde printr-un pom și lui îi e teamă să nu bată prea departe. Să nemișcat și privește numărul ca pe-un fruct ce se coace într-un al lui.

După ce ai umblat pe străzi e bine să te oprești undeva, prin prea multe locuri nu pătrunde carnea omenească

și liniștea e stinsă în unghii. Intilnindu-te cu un alt trecător pasul rupe decenii întregi, același număr al casei

plesnește de copt ce e. Lumina felinarului pătrunde prin pom și viața nu mai este o ta. Miștii mina prin aer parcă ai scrie ceva, spre înaintind un bătrîn cu un cîine — fumul țigării lui inghite distanța și timpul.

III

Parcă aș fi din nou la marginea orașului în locurile cu apă multă, cu verdeț și pământ acolo unde intilneam cerșetori care nu mai cerșeau și oameni cu fețe adevărate ca ploaia.

Eram copil încă și înălțam smul, marginea orașului își adia spre noi curțile mari și goale, fără case, senzația pământului ce se rotește în vid, palma umedă a omului ce nu mai cerșea așezându-mi-se pe frunte.

Și-n zile de caniculă amestec ramurilor, iradierea văzduhului cea treptată obișnuință cu trupul ce scurge, își scapă, il pierzi în alte lumi.

Intotdeauna la marginea orașului ploaia apărea ca o delimitare neașteptată — noi pătrundeam în ea refuzind să mai creștem

reținându-ne respirația în timp ce stropii ne iscăleau pe față și pe miini, iar noi fugeam mai departe refuzându-ne iscălitura proprie.

IV

Nimeni nu poate zări capătul străzilor, e prăvălit în aer ca o cumpănă. Ferestrele sar dintr-un zid într-altul, aceeași ușă dă în case diferite. Oamenii au amintiri care se sufocă reciproc precum pomii într-o curte strîmtă.

se-auzeau din direcția parcului cu toate că ziua era pe sfîrșite și umbra străzilor era un fapt real ca o peliculă albă suprapusă peste-o peliculă neagră.

După anume semne ne duceam pașii prin porți apăreau fete după care întorceam capul

era o liniște în care creșteam bruscat devenind de nerecunoscut. Dar te puteai oricînd aștepta să nu fie nimeni pe nici o stradă a orașului ca un măr care nu dă roade cu toate că

ii conturează fiecare frunză, Ori poate tocmai din pricina asta.

V

Afară plouă. Apa nu se vede în aer dar pe caldarâm se scurge în pirișe: urmărindu-le poți zări toate pantele pașilor din zile însoțite. E ca o scintigramă a pământului.

Un chip tăcut lingă un zid sub o streșină așteaptă.

Nimeni nu vrea să i se afle numele gîndește

cel de lîna zid : smocuri de noi se lasă alunecă fără sfîrșit ca și scuiptul pe tot, iar eu delimitat de strada pe care plouă-notdeauna de iubirea cristinei și de umbra tatălui meu,

recunosc în orice om o posibilitate de a opri din aruncat piatra.

un om — și chioapătă sau e grăbit și face pași mari incit seamănă cu un băiat imberb

ce fugă la prima lui intilnire. Ploaia care sunetul unei ramuri printre nori.

Bărbatul care coboară dealul a ieșit din raza ferestrei, dar omul din odaie continuă să privească fereastra, rupe apoi o foaie dintr-o carte și-o aprinde : flăcările joacă pe partea dinlăuntru a geamului

ploua aleargă pe partea dinafară omul de pe deal a rupt cățiva ciocchini uși îi ține într-o mină și-un dangăt infundat de clopot

sfîrșimă norii.

Trupul lui ar vrea un zid lung lung de tot dincolo de care să nu se afle nimic sau cel mult undeva sprijinit la-nțiplare un alt om singuratic

care să-și inchipuie prezența celuilalt fără însă a fi sigur niciodată. Pura exterioritate a zidului, infinită floare a pământului, răgaz al ploii care va acoperi continentele ridicînd

la suprafață funduri de mări. Secunde pentru ani, degete pentru miini. Atîtea vieți obscure (ale noastre) pentru o eternitate incontrolabilă.

radu aldulescu

DE-A LUNGUL CĂII FERATE

stat și ploaia și parcă nici nu mai burzăiează. Dacă nu vine autobuzul, douăzeci de minute de mers pe jos. De o parte și de alta a terasamentului căii ferate, șoseaua udă, măturată de furari, clipind luncos în răstimpuri. Pe dreapta, gardul uzinei-mamă, uzina adîncindu-se și ramificîndu-se pe multe hectare, din ea cresc alte uzine, mai mici. O fabrică de prefabricate de beton pe stînga, și o stație de transformare electrică, contîndu-și de casele cartierului ce poartă numele uzinei-mamă. Grupuri grăbite ieșite din schimbul doi trec în sens invers, spre centrul orașului și spre gara de care abia a trecut. Schimbul trei a intrat deja în pline, mașinile și-au schimbat stăpîni și slugile din mers, o ghilotină de debită tablă bufnește regulat pe fondul mormăitului metalic al strungurilor, făcînd să trepedeze geamurile halei și șoseaua, jalea isterică a polizoarelor pneumatice e punctată inegal de baroase, cu dangăte sonore, loviturile de gong reverberînd în neant, din care se risipește dăduitul unui compresor, ca un ropot de tobe dinaintea salturilor mortale la circ, sau dinaintea execuțiilor, spintecat la întimplare de vuiet de abur purtat, în timp ce dinspere turnătorii coboară în valuri duhnelut de zgură incinsă, năducing intinericului jilav, vintuit.

A trecut de platforma industrială, mai are un sfert de oră de mers, tot de-a lungul șinei de tren, prin cartier, cișmele la intersecția străzilor, perechi îmbrățișate în picioare pe la porți, șoaple fierbinți, chioceții, și grupuri vesele și gălăgioase, monocorduri, nesfîrșite de simțări, stihuri deochete, vulgarități precise, voluptuoase și golite de patimă, briză fină proletară. A ajuns aproape, traversează terasamentul și un teren viran semănat cu ruginituri, cirpe putrezite, pene, cranii și femure de cîini și oi, zăponoie de tot felul dominate de doi stîlpi susținînd un anunt scris cu vopsea albă pe tablă, **Strict interzisă depozitarea gunoierii Se pedepsește cu amendă de la pînă la...** Pînă la cinci sute sau cinci mil. În orice caz ceva cu cîini. Terenul viran dă în strada scurată, cu celălalt capăt rețezat de malul lacului. Acum a ajuns, și aproape douăsprezece, deci a intrat aproape o oră, s-a uitat adormit și a intrat, nu i se prea întimplă, nu are obiceiul... În intineric se disting siluetele lungărețe ale halelor, luminate slab la capete. Gardul înalt din plasa de sîrmă, înălțat cu fiște piezică de sîrmă ghimpată, poarta înaltă din țevi cu virfuri de sulfă, se undea prin spatele halelor este și un foisor cu un reflector, dar nu stă nimeni în el și reflectorul e defect demult, și nu sînt santinele cu puști la poartă, bijbițe cu cheta la loc, cîinii îi simt și se reped cu larmă pestrînd de lătrături și miririuri, o haită de șapte opt javre flenduroase și vesnie infometate, mereu li se alătură alții în timp ce alții se despart de grup. Pînă s'a desucie îl recunosc, schelălăie și se gudură pe sub ppartă. În fața halelor, camera de gardă varșă o lumină lividă prin ochiul de geam. El a botzai-o asa, doar el îi spune cameră de gardă, de fapt este un vestiar, cu două dulapuri de tablă în care se țin sorțuri, salopete și cizme de cauciu, și o masă, două scaune, un pat de fier vopsit alb, din acelea de prin spitale, saltea de paie, pernă și pătură îmbricite de pulbere de noroi uscat. De aici dal în stația de termoficare, o mică stație de termoficare compusă din două cazane de presiune joasă și două pompe-mamut din care infloresc incregături de țevi ramificîndu-se pe pereți, și din stația de termoficare dal în halele porcăriei propriu-zise, porcărie îi spun toți, nimeni nu se frîmîntă să-i spună altfel, deși ar merita, doar e concepută după modelul celor mai moderne crescătorii de porci din lume, cinci

hale separate pentru animale aflate în diferite stadii de dezvoltare, o hală-maternitate cu padocuri separate pentru fiecare scroafă gestantă, o hală pentru cei zece vierți, magazie pentru furaje și bucătărie cu conducte de gaz metan sub pirostiriile pe care se fierb terciurile, o hală pentru sacrificări, semănînd foarte mult cu o sală de operații dintr-un spital, și peste tot ai impresia că te afli într-un spital, lumină crudă de neon peste tot, amplificată de pereții vîrșiiți, padocuri betonate acoperite cu podețe de lemn, despărțite de balustrade din teavă nichelată, deasupra cărora zărmăie hotele ventilatoarelor, canale de o parte și de alta a ațelilor dintre padocuri, încălzire centrală, guri de apă din cinci în cinci metri, și alte padocuri afară, pentru

Tablouri de Mihai Mănescu

zilele însoțite și două hectare cu parcele de țirto și această, nici late printre ele, și ploji și ței la capete, ducîndu-te cu gîndul la parcul unui spital.

Porcar asadar, sună ciudat, ca să nu spu altfel, poți doar să spui c-ai îndrăgît această meserie, sau mai degrabă că ea te-a îndrăgît pe tine, de vreme ce a trecut deja un an. Mai poți spune că nu-i o meserie tocmai ușoară, dovadă că toți fug de ea, cit mai departe, spre calculatoare, informatică, spre tot felul de minuni d-astea de ultimă oră, și, dacă ești mai iute de picior, ajungi în domenii ce-ți oferă perspective nesfîrșite, pînă la admici bătrînețului...

La douăzeci și doi de ani erai porcar, făceai și drogești și cărți bălegar cu roaba... Era nu, ai douăzeci și doi de ani și ești porcar și, după toate semnele, multă vreme de aici încolo nu vei fi altceva. În fine, aici este o fabrică, se lucrează în trei schimburi, lucrezi echipat în sort alb de cauciu ce-ți atîrnă pînă peste botul cizmelor de cauciu, cu puțină imaginație te-ai asemăna cu un chirurg, sau cu un descărcător de calupuri de gheață. La rînit te folosești mai mult de furtun decît de lopată, furcă și roabă, însă uneori se mai infundă canalele și asta dă ceva bătaie de cap, iar o parte din bălegar mai trebuie scos și afară, împărțit pe parcelele de stecă și trifoi. Lăturile cu uruială și terciurile preparate din rebuțuri de la o fabrică de înghețată, conete de înghețată vafe tasate într-o cocă cleioasă și grea ca balastul, tot cu găleata le cari; poate că necăierii nu există benză rulantă prin grajduri, deși la un moment dat simți nevoia să le inventezi, dar poate că asta ar risipi tot farmecul meseriei. Cînd le dai să mănînce trebuie să stai cu bățul lingă ei, ca nu cumva cel mai puternic să lase nemîncat pe cel mai slab. În această privință porcul e foarte dificil; n-al să vezi niciodată doi cîini bătîndu-se mai mult de o jumătate de minut pentru un os, fiindcă odată stabilit cel mai tare lupta se încheie, însă un porc își poate omori fratele pentru o coajă de dovleac, și fratele lui e în stare să moară luptînd, foamea ține trează în el forța, instincutul acesta. Cu o oră pînă-n ora mesii, gîitul ajunge deja la un grad de paroxisim dincolo de care e imposibil să-ți mai inchipu ceva. Zgomot e în tot timpul zilei, mai mare decît într-o hală de cazangerie, dar atunci se înteește o asemenea larmă acompaniată de bușturi furibunde, incit din moment în moment aștepti să se dărîme halele, și dincolo de balustradele padocurilor te-ai afla într-o cușcă cu lei și tigri. Și mai e și mirosul. Chiar dacă ești de la țară și de copil tot cu nasul în balegă ai stat, foarte greu te obișnuiești cu duhoarea de aici, aici afli că peste tot omul are aceeași limite, fie că a lucrat toată viața într-un birou, fie că menirea lui a fost să care bălegar cu roa-

ba. Deci nu ești mai puțin sensibil decît unul care n-a intrat niciodată într-un grajd, se întimplă să-ți plară pofta de mîncare, privirea să ți se tulbure roșu de aburii de uree, și gîndurile să li se tulbure...

Odată cu seara se astere o liniște nefirească. Se sting luminile, după ce se fac ultimele verificări și controale, un fel de apel de seară la care trebuie să răspundă fiecare din cele o mie de suflute, cu dorințele, suferințele și nemulțumirile lor. Doar la maternitate lumina rămîne aprinsă toată noaptea, aproape în fiecare noapte naște cite o scroafă și de aceea e nevoie de om și de schimburi trei, care are și misiunea de paznic. Și încă ceva de învățat, nu e deloc ușor, nu e plăcut, deși se spune că se asociază cu dragostea față de meserie, dragostea de oameni, de animale, de viață și cite încă, deși să atîi la fundul scroafai, să aștepti să iașă purceii unul cite unul, niște boțuri de carne opărită, să-i ștergi cu cirpa de scursoarea de plămădă, să le sufli în nări la fiecare, să le înmădești primele răsăriți cu răsărirea ta, apoi să li ascezi la țetele scroafei în așa fel încit aceasta să nu-i strivească răsucindu-se, să faci ce oi face ca să trăiască toți, cînd cel puțin la doi din ei le e dat să moară, fiindcă mereu sînt mai mulți decît cîți ar avea loc la țetele ei, sau se întimplă ca după trei săptămîni mama lor să fie în primejdie, abia își trage sufletul și înșiră dire de singe prin padoc, unora le-au dat colții înainte de vreme și, cînd sug, o mușcă; atunci trebuie să faci pe dentistul, să-i cauți în gură pe fiecare și să le ajustezi dantura cu patentul. Nu trebuie să moară nimeni altfel decît de cut și la timp, mortalitatea este într-adevăr foarte scăzută, metabolismul lor este reglat perfect datorită condițiilor de aici, de regulă o scroafă ține scroafă trei luni, trei săptămîni și trei zile, aici nu se produce nici o pierdere de greutate personală; un act de indisciplina adăugat la indisciplina lui de a întirzia aproape o oră. Citește anevoie, scris desenat căzmit, cu creion chimic mult din belsug în salivă, caligrafie și ortografie penibile. Oooo, analfabeții mei din veșnicie ! Luna și răgușea versului depărușă cu poezii. Dacă ei s-ar fi aflat în veșnicie față de tine, poate ți-ar fi căzut pe suflet versul. Însă deși nu te usuci de dorul lor, pe asta, chiar de o avea loc sorul lui în veșnicie, ai fi preferat să-i găsești aici în carne și oase. Trebuie să te mulțumești cu alt : Subsemnatul Jigante Florea între ora 15-23 în timpul serviciu meu nu s'a întimplat nimic Deosebbit. Predau schimburi în bune condiții. Nr. 576 a fătat 14 godaci și a murit 2. Atenție ! Nr. 801 va fâta noaptea asta. Predau schimburi în bune condiții. Predat (semnătură bogată, ca un ghem de mărțînici, indescifrabilă, de medic) Primit (semnezi și procesul de producție reintră în normal).

Următoarea mișcare trece pe la maternitate. Lui 801 i-a venit într-adevăr sorocul. Pe asta chiar 801 o cheamă, o personalitate țtearsă, nu s'a aminteste să albă alt nume. Gîfite lungă într-orîină, ochii îi clipesc a panică și a rugă, o scarpină pe burță, grohăie stîns, neauzită, nu mai are putere nici să se vaite, o scarpină sub gusă, o roagă să se ridice, nu vrea, nu poate, un porc nu se ridică dacă-l scarpini, scarpîndu-l îl faci să se lungească, doar cu bățul îl aduci în poziție de drept, însă acum e o situație specială, așa că o roagă, și uite că îl ascultă, se propete în genunchii din față. E și mai rău în poziția asta, nu țetele vreau să le văd, alele le văd și cînd stai lungită ; vreau să văd fundul. Îl arată și fundul pînă la urmă, scîltîndu-se anevoie în capul oaselor și prăbușindu-se epuizată la loc, și acum a șite, va fâta în jurul orei trei și jumătate.

Se întoarce în camera de gardă, poate să doarmă fără grijă pînă la trei, stinge lumina, toate ușile sînt incuiate și cîinii dezlegați, iar noaptea se mîsoară astfel: dacă tot se aud cîinii lătrînd prin cartier și prin porcării înseamnă că n-a trecut de trei, dacă e liniște n-a trecut de patru jumate, dacă se aud cocosi mai și puțin pînă la cinci, și la cinci și ceva începe să se lumineze și la șase fără ceva încep iarăși să latre cîinii. Adoarme cu auzul trez spre maternitate. Într-un timp visase că a fătat. A fost doar un vis, dar parcă se aude ceva... Visează că adoarme și visează că nu se poate trezi, visează că se trezește sub o ușă grea, incleiat în beznă, poate chiar e treaz, pipăie comutatorul, pocnete scete, zădarnic, s-o fi ars becul, bijbițe spre ușă, peste tot intineric, și la maternitate, nici neonul de afară nu mai arde, s-a oprit curentul sau e o defecțiune la tablou. Se întoarce în cameră și ia chibrutul de pe masă. Nu găsește nici o lanternă sau felinar în toată porcării ; asta pentru că nu se prea întimplă pene de curent, pînă acum n-a avut nevoie nimeni de lanternă și felinar. Îl aranjează totuși pe lingă mama lor, pe intineric.

Se întoarce în camera de gardă, poate să doarmă fără grijă pînă la trei, stinge lumina, toate ușile sînt incuiate și cîinii dezlegați, iar noaptea se mîsoară astfel: dacă tot se aud cîinii lătrînd prin cartier și prin porcării înseamnă că n-a trecut de trei, dacă e liniște n-a trecut de patru jumate, dacă se aud cocosi mai și puțin pînă la cinci, și la cinci și ceva începe să se lumineze și la șase fără ceva încep iarăși să latre cîinii. Adoarme cu auzul trez spre maternitate. Într-un timp visase că a fătat. A fost doar un vis, dar parcă se aude ceva... Visează că adoarme și visează că nu se poate trezi, visează că se trezește sub o ușă grea, incleiat în beznă, poate chiar e treaz, pipăie comutatorul, pocnete scete, zădarnic, s-o fi ars becul, bijbițe spre ușă, peste tot intineric, și la maternitate, nici neonul de afară nu mai arde, s-a oprit curentul sau e o defecțiune la tablou. Se întoarce în cameră și ia chibrutul de pe masă. Nu găsește nici o lanternă sau felinar în toată porcării ; asta pentru că nu se prea întimplă pene de curent, pînă acum n-a avut nevoie nimeni de lanternă și felinar. Îl aranjează totuși pe lingă mama lor, pe intineric.

teatru

«Piațeta»

«Teatrul tineretului» Piatra Neamț

În decorul simplu, sugestiv (al unei piațete închise) pe pereții căruia sînt decupate citeva ferestre, se desfășoară viața unui mic clan izolat de lume, unde tot ceea ce se întimplă este valabil pentru fiecare individ în parte și pentru toți laolaltă. Un farmec desuet al vieții în colectiv, cu furtunile ei vesele și triste, peste care se astere fascinația pe care o procrează oamenii simpli natura cu bucuriile ei mărunte, dar curate.

Pe fondul unui comic exploziv, debordant, inspirat de piesa lui Goldoni, spectacolul lui Silviu Purcărele dezvoltă semnificații de o agresivitate tulburătoare — în balansul trimiterilor permanente de la tradiție la contemporaneitate, de la modern la clasic — în care nota discordantă și contrapunctică e marcată de simbolul evasi-suprarenalist al monstrului marin care se zbală agonice, pe uscat, instalînd în celate, ascunsă de jocul aparentelor, supremația Cavalerului rădăctor.

Împlinirea continuă a elementelor concrete cu semnificații abstracte pe care le degajă, a comentariilor muzicale în contrapunct cu stările personajelor

lor și cu sensul real al tramei goldoniene, apariția actorilor cu mască și fără mască, culminînd cu prezentarea lor la rampă în vestimentația modernă, reală, a fiercării, sint trovaille-uri care anuntă înscrierea regizoarelor în cercul dublu al convenției : piesa și spectacolul devin un joc, în care nici o iluzie nu poate rămîne valabilă, nici posibilă.

Nicoleta Gherghel

muzică

Deschiderea stagiunii (I)

La Filarmonica „George Enescu” din București — în prezența unui public umplînd la refuz sala mare a Ateneului Român — deschiderea stagiunii s-a făcut în formula „clasică” de concert simfonic : programul a cuprins o piesă orchestrală de culoare, o lucrare concertantă și o simfonie. O deosebire există însă. De obicei, simfonia era selecționată din marale repertoriu clasic, romantic sau neo-romantic de gen : programul simfonic (programat în deschiderea concertelor) purta semnătura unui compozitor român ; de data aceasta, simfonia mărturisese valențele școlii naționale de compoziție în timp ce piesa simfonică este o mostră tipică pentru fantezia coloristică și orchestrală a lui Rimski-Korsakov. Asadar, sub bagheta lui Mircea Cristescu, primele acorduri orchestrale răsînuind sub cupola Ateneului în acest debut de stagiune aparțin compozitorului Wilhelm Georg Berger, acordurile alcătuiind Simfonia a XV-a dedicată Anului Internațional al Păcii, lucrare interpretată în primă auditiie. Din programul de sală aflăm că respectiva pagină face parte dintr-o vastă tetralogie simfonică ; și, tot acolo, citim : „Discursul muzical

evidențiază, în varietatea Ipostazelor, distincte trăsături epice, lirice, eroice, solemne, reflectînd un mesaj artistic pătruns de sublimă idee omenească a păcii în lume”. Asadar, cuvinte cum nu se poate mai clare despre etosul unei lucrări de proporții medii (menționat aici acest fapt, știut fiind că, îndeobște, simfoniile lui Wilhelm Berger sînt de proporții monumentale). În privința imbinării unei tehnici compozitice despre care cunoaștem că se sprijină pe o numerică, regăsim însă, deosebit de interesant, o meta-estetică. Ele privesc în genere chipul în care autorul își figurează pacea, care nu este simplu obiect, ci obiect moral (trimitere la ideile rațiunii practice kantiene sînt limpezii le dorim a fi limpezii intrucit mare parte din creația teoretică a acestui prolific artist e subsuabilă sugestiilor filosofului de la Königsberg). Asadar, pacea este o entitate dinamică, structurală interior, oferind micro-opoziții între (sub)componentele ei care pot fi descrise în termenii factuali ai exemplificărilor din istoria omenirii

(un proces înrudit intilnim la Theodor Grigoriu, în *Canți per Europa*). O definiție esențială a conceptului presupune asadar timp (e vorba de „împul istoric”) și armonie (contrastate, ne-exorbitante, se amortizează într-o reciprocă interacțiune). Insistăm atit asupra filosofiei acestui simfonii intrucit, ca o primă adevărire, o re-lectură a cuvintelor autorului din programul nostru săiă ne prilejuește constatarea unor asemănări izbitoare cu ideile deja expuse, iar ca o secundă adevărire, o traversare a întregii creații a lui Wilhelm Berger ne demonstrează călătările soliste sînt exemplare, Cristina Anghelescu numărîndu-se printre tinerii noștri instrumentiști de faimă mondială. Cu excepția însă a cadentelor, interpretarea a trenat, lipsindu-l oarecum acea vivacitate care, nefînd însoțită de o armonie (contrastate, ne-exorbitante, se amortizează într-o proporție excesivă, „propulsiunea” orice lucrare întemeindu-se, în considerabilă măsură, pe construcție.

În încheiere, *Capriciu spaniol* de Rimski-Korsakov ne-a demonstrat înalta valoare a primei filarmonici a țării, valoarea baghetei lui Mircea Cristescu. O interpretare cursivă, colorată, contrastantă, congruentă — a ceea ce ar fi calitățile unui final de seară de concert care, întotdeauna, trebuie să fie de exemplară tinută.

Viorel Crețu

ZILE, MUNCII, PĂȚI ȘI RĂSPĂȚI

george
chirilă

Ca tors de amforă

Prin muzicala sevei clipă sufletul cerul jos își lasă și pe argint cu noul blind mă strigă toamnă iar acasă din nou mă simt căci și trec pe un deal cu inelul grav de secole ce tin în ierbi somn armilor moldave

Ca tors de amforă în lut rior se smulge de la mal iar via-n sinele tăcut își surpă anotimp rind acum părintii rind pe rind coborâ scările ce duc în miezul unui codru ars sub cortul unui galben nuc

De brumă îmi croaise armura și mă îmbat mui de aroma mușci din a mălurii arsura între coline policrome durezza dispre viitor se face pasăre și-mi spune să-mi fie dor să-mi fie dor de-o toamnă unică pe lume...

M-am întrebat

Că am ajuns nu este un indiciu corăbii bete drum sub oceanul cu sunet ce destramă edificiul mereu neceretat mereu vicleanul

acum poțize zice: matorul ce vine se-aseamă bătrânului vinzind buciți de cîrpă neagră pe ruine un gest nu e întreg și nici un gînd

M-am întrebat și eu ce preț au cele pe care-ți scoți la licitație somnul? Iubita mea, de după vechi perdele, vei fi acasă cînd suna-va cornul?

Creion

Eu mai sper să îngîd tu mai speră să vii deoamne cîte pășori cod peste cîmpii și-i alta ceată ochilor întoarsă mine dimineață ora ne e arsă

Va veni un tren dispre nici a gară cu un mic refren singurind de-afară cerul nostru mic casa fără uși și mai vrea să-ți zic toți ai mei sint duși

Eu mai sper să îngîd tu mai speră să treci ca o veste bună peste murgine reci floare de omăt string uitac la sin cu tăceri mă-mbat și-s bătrîn, bătrîn...

Sonet

Timp și ingrop trup să dezgrop iarba împinge clipa la vamă cerul din rouă cu un potop ochiul de unul îl mai rechemă

ochiul acelu ierzi ciclop ploașo zilei roasă-n aramă sumbra țecere venicilor strop cu suferința lumii de frig

Spune-mi ceva spune-mi nimic s-oapte de-omor dulci amăgiri lunecă nouri plouă pe dig

poți și suride poți să te miri îmi este iată oșă de frig în miez de vară și rătăcirii...

De salcie

Răsrîntă-n ochiul apelor celeste de salcie tulpina ta-n atingeri cu stiele neperechi trimite-mi veste avum noaz în pierdere - e datul - acestui ins pe care nu-l cunoști de salcie îmi mai cuprînzî vealețul pol căpitan, rămasul fără oști...

Si este acest nea Mitică Arsene om zdrăvîn la suflet, și la minte; la trup, întreg și mare. Și etatea lui, optzeci și cinci de ani. Am văzut noi bărbat destul de-n vîrstă zicîndu-și: Bună ziua, Moșule! Și sărîndu-și mina. Însă moș nu este, decît ca măsură a timpului și ca instituție patriarhală. Are această lipsă: nu se poate apleca. Însă-i este-n bine, căci sub preț de-a fost, s-a așezat pe scaun de meșteșugar; drept pe lume s-a ținut la masa cea de lucru leninist, cu fierăstraie și rînde. Dacă-i măsurăm după civilitatea Sfinxului, nea Mitică a ajuns seară seară, cînd Fînta-i umbria-n trei picioare: două sint pe labe de urs, iar unul dintr-un arac de vîl. Ieri-vaară ne-a lucrat noaptea galeria la prispă, iar lucrul lui a fost așa: Adus-a mai întîi capra de dulgher, tesla,

fierăstrăul, daltă, ciocane, rînde, echerul, un furtun cu gol de aer ca o bîscă de peste, în locul nivelei. Și un sac de talas, de iarbă uscată. Pe-acastă pernă cu fulgi de lemn rașchetat umbra-n genunchi, din răsăritul pînă-n asfințitul prispiei, citeva săptămîni. A ieșit o galerie cu incheieturi în doage ca o tociloare de treizeci de pași. Punte de arcă pentru vacanțele noastre! Sigur, meșteșugul de dulgher și dogar i-a dat rigoare, meticulozitate, căci răbdarea-i vine de la muncile de podgorean, cele de zi cu zi, cele de timp și anotimp. Sigur, dreptăta care ține creionul cel mare, și cu graful lui făcînd tot semnele sale pe lemne, scînduri, doage, s-a nădărit la literă, la însemnare, la scris. Prea scurt adevîrindu-se drumul cel de fire, de la lemne pînă la hirtie, nea Mitică s-a apropiat de caiet-registru.

Si este acest nea Mitică Arsene scriitor de-un singur rînd pe zi. Adunatu-s-au într-o viață de om caiete mari. Faptul de a scrie fie și numai un cuvînt la 24 de ore, după munca ta și alta și de toate zilele, este o țară de om, și izvorăște din genul intrinsec al muncii. După mult ocol, iscodire-n om și pricepere de viață, spătosul, dreptul podgorean, încredința nouă răboșele sale și iada, arhiva poetului se întregeste cu aceste sfînt-soase condiții țărănești din vremurile cele de la Vine iarbă. Metalice, Elegii politice și mai incolo muncii și mai incoace, indetul. Si ziceau pedantii că exogaerii și sintem fantast, negativist. Vă am la mînd cu un teanc de Caiete și hai să-i scriem dreptăta lui nea Mitică Arsene, care ne adevărește și ne dă viață din viață. Cunoaște-vom: cit de puțin se repetă omul

I. PSALMII DE-NCEPUT ȘI PRIMĂVARĂ

1. Azi e joi 1 martie 1962. Incepe Colectiva Am fost de corvadă la lemne la Buzău Am lucrat la butoi lui Tite Azi e ziua Mortilor

2. D. Am stat pe la Alexandru la Ogrăzi: pentru huium (cotă de cereale ce se plătete la moară, n.n.) Azi am măcinat 59 kil. porumb Azi a nins cu ploaie Fac butoiul lui Tite (ginețor) Am terminat butoiul lui Tite Am terminat și pantalonii mei Am încercat gunoi și am dusu buturugi.

3. D. Am stat pe acasă. Azi e Buna Vestire. Pe pagina albă, în sîmbăta, trei înmulțiri și două adunări și nota: „Cu oile am terminat: tunsul, marți.” Azi am croit pantalonii de stofă Azi i-am dus în vîl. Azi a plouat foarte tare. Am făcut mături, 9 buciți. Am făcut poarta la vie

4. D. Am stat pe la Buzău și i-am luat porumb Aurichii Am fost la tăiat tarazu și am făcut 500 butuci. Am fost tăiat altoaie și am făcut o zi (munca) adică 2400. Am lucrat la mine în vie. Azi a plouat foarte tare. Am făcut mături, 9 buciți. Am făcut poarta la vie

5. D. Am stat pe acasă. Azi e Buna Vestire. Pe pagina albă, în sîmbăta, trei înmulțiri și două adunări și nota: „Cu oile am terminat: tunsul, marți.” Azi am croit pantalonii de stofă Azi i-am dus în vîl. Azi a plouat foarte tare. Am făcut mături, 9 buciți. Am făcut poarta la vie

6. D. Am stat pe la Buzău și i-am luat porumb Aurichii Am fost la tăiat tarazu și am făcut 500 butuci. Am fost tăiat altoaie și am făcut o zi (munca) adică 2400. Am lucrat la mine în vie. Azi a plouat foarte tare. Am făcut mături, 9 buciți. Am făcut poarta la vie

7. D. Am stat pe acasă. Azi e Buna Vestire. Pe pagina albă, în sîmbăta, trei înmulțiri și două adunări și nota: „Cu oile am terminat: tunsul, marți.” Azi am croit pantalonii de stofă Azi i-am dus în vîl. Azi a plouat foarte tare. Am făcut mături, 9 buciți. Am făcut poarta la vie

8. D. Am stat pe la Buzău și i-am luat porumb Aurichii Am fost la tăiat tarazu și am făcut 500 butuci. Am fost tăiat altoaie și am făcut o zi (munca) adică 2400. Am lucrat la mine în vie. Azi a plouat foarte tare. Am făcut mături, 9 buciți. Am făcut poarta la vie

9. D. S-au împărțit locuri (de folosință, n.n.) în Cerchezu

Ciungăleanu Am fost la prăsiță la Ciungăleanu 420 procenti Am fost la săpă la porumb la Ciungăleanu Am arat la Firmă (Fermă) și am terminat Am fost plivit la griu, la Firmă Am stropit la vie D. Am adus melu de la stîna Am pus sîrma a doua și am legat Am săpat în vie Am săpat în vie Am fost la adunat luternă 2 căruți.

și nu a fost bine Am cărat porumb siloz 1 chirie: Am fost la motorină la Sîlpu Am așezat porumb în gropile de siloz Azi am fost pe la brigadierii pentru lipsurile... Am fost chemat pe la Sîf, pentru a-mi primi banii, de la Bangă Azi am dus hamul și am pus și ochelari la căpîtea Am făcut paiele șiră.

22. D. Am stat pe acasă Azi am făcut tucă la Bateria Atîrcați: 2 căldări Miercuri 28: am stat geaba, N. B. Ceea ce nu-i în firea acestui om! Am luat aldămașu 282 lei și am fost la seleseonat (selectionat) 2300 kg Am fost la seleseonat griu numai partea mea 2400 kg

II. TIMP ÎN PSALMII DE OM

11. Azi am dus pe doctor la Gare: (Pe 2 și 3 ale lunii acestea; pe linia dintre cele două rînduri de pagină convenită zilelor respective, se zice: A plouat foarte tare Am arat două locuri de casă, cu Florica

12. D. Am stat pe acasă Am băgat bulmăci în vie Am fost la plug la Negrim și Tanta Cismaru, 60 ari Am arat la Negrim și Tanta Cismaru 6850 ari Am fost la Buzău cu Tite și am luat porcu Am completat cu sîrma (bulamăci) în vie

13. D. Am stat pe acasă Am săpat la vie Romului Azi am fost la plivit griu, la Ciungăleanu (nume de păminturi) Am dus dol oamnei, am luat 1 zi (munca) Am săpat în vie Am fost la plug în via mică, 59 ari Am arat în via mică, la Borcânița. D. Am fost de om măsurat la Borcânița și am numai 459 ari Am fost la plivit în

III. PSALMI DE MUNCII ȘI ÎNTÎPLĂRI

14. D. Am fost și am tunsu oile: Si m-a prins ploaia Azi am fost pe la Birou să văzu și folosu ce am (un prieten, n.n.) Am fost la moară cu 4 duble (de porumb, n.n.) Am fost la stropit (via de vie, n.n.) la Colectiv Am fost la stropit, la Colectiv, 400 litr i. 175 proc. zi Am fost la stropit, Colectiv soluție 280 litri 128 proc. zi Am scotit zilele ce am pînă în prezent la Colectiv: 4720. Azi e Sînta Treime: am primit calul Am săpat în vie și am udat castraveți: cu 30 litri apă, cite patru găleți la cub N. B.: Pe verso, vreo opt adunări și înmulțiri și următoarele observatii: Nu sint lamuri, Nu-i bușă, Am fost la Pogoaane la salcimi pentru Colectivă, adus 500 m. Azi e Drăgăcia, azi a plouat binisor Am fost de am adus porumb pentru cai și am încercat butuci pentru Tite.

15. D. Am stat pe acasă Am fost la Buzău să aducem pentru peatră vinată. Nu am găsit.

16. D. Am fost la sedință la Cămin Am fost la griu, la cărat 1,54 (1 zi și 54 procent) și Florica la legat, și cu 1,10 (1 zi și zece procent) Azi am dat cu pucoasă la vie la mine Am fost la griu, la greblă 6 pogoane la Sîlpeanca (nume de păminturi) 150, Florica a legat griu, 205 znopi, 150

17. D. Am fost de ml-a făcut scooteala (muncilor) la Birou Am fost la săpă în Ciungăleanu și am săpat 3 rînduri, 185; Florica tot la fel: Verificat: avem cite 1300 metri Am fost la coasă la mazăre 1100 metri, 60 procenti. Tot azi am fost la combină Am cărat znopi de pe cîmp, 4 chirii, la mașină în Ciungăleanu. Florica a fost la strins de mazăre, 1800 metri Am fost la treier la Sîlpeanca, numai singur, cu căruța

18. D. Și azi la fel, dar nu stim ce ne pune și nouă la muncă Azi am fost trimis la mașină în brigada lui Pascu, 8 chirii Azi am cărat griu de la Sîlpeanca: 2 drumuri, 1350 kg Azi am stat pe acasă.

19. D. Am fost la piața Petroasa și la Cooperativa Sîranga: am tîngit de cămăși Azi a plouat pe la ora 3 bine Am fost la paie, tocmai la pădure: căruți 1 În noaptea asta a plouat tare și bine: am scos două buturugi de la vie de la mine, ca a plouat.

Azi e moale și am adunat prunele, 12 găleți și mai e de adunat Azi am fost la Buzău și am luat 2 rațe și zmoală 25 kg

20. D. Azi am împerecheat cali (la ham, n.n.) cu a lui Iancu Georgescu Am cărat mazăre la Ivăneșcu cu 2 cai Azi am cărat oile de la Sîlpeanca: 2 drumuri, 1350 kg Azi am stat pe acasă.

21. D. Am fost pe la Birou și nu am făcut nimic Am adus nisip Am fost pe la Birou

IV. PSALMI DE TOAMNĂ ȘI IARNĂ

23. Am tăiat porumbul de la Nucă din Vie D. Am fost la Birou și am stat pe acasă Am adus un car de pămint Am fost cu căruța și am pusu sine noi Am cărat orzul de la Dinulescu la saivan Am cules porumbul din vie Am fost la Buzău și am luat harc la ceasu și la Doctor cu ochii

24. D. Am pus harcu la ceasu și am fost și la Petroasa la piață Am fost la porumb la Putu Băscă 1 chirie, cîntărit 660 kile Am cărat porumb pentru Bază, 1 căruță Am fost la sirbi de am luat ceapă, pe sirgur! Am cărat ciocani Putu Băscă, 4 căruți Am stat pe acasă... sunt de... pentru motorină Am cules la Putu-Băscă 2 căruți struguri, Bonul 621-660 kile.

25. D. Am fost pe la Birou, la scotit Am cărat struguri 855-820 kile Am cărat struguri 822-750 Am cărat struguri 960 kile Am fost la cules și am dusu la Mat 1 chirie, 823 kile

26. D. Azi a plouat tare Am fost la cules: o chirie 835 kile Am fost la Buzău și am luat purcel: 130 lei și de bulion Am fost la cules: 1 chirie 697 kile Am cărat porumb 2 chirii de la Neamu și 1 din Ciungăleanu Am cărat porumb 2 chirii: cîntărit la Meate și a venit 1023 — dara 275, netu 743 Am fost cu porculu la doctor, Marel și după masă am adus 2 chirii N. B.: Pe verso, unsprezece adunări, scăderi și menținea: struguri lu' Gheorghie.

27. D. Am fost la doctor cu porculu. Tot azi am adus o căruță porumb 748 kile Cărat porumbul de la Cioranca 1 căruță brută 1240 — 680 — 560 Cu ce am muncit dină azi aș avea 12 zile Azi am cărat ciocani la capul locului, 6 căruți și 1 la saivan Florica a fost la cărat ciocani și i-a pusu o zi.

28. D. Am adus hataciul lui Lambru, 15 Am dus cota la Mat: 115 — 10 = 105, zahăr 188 Am dus struguri la cooperativă 12 lazi: rămas 200 kile curat Am cărat ciocani 8 cote sămă singur.

D. Am fost la Buzău, am luat Purcel 100 lei și Aurichii, 123 lei Am cules săbătea: cu toate, Aurica și noti toți Am cules altoaia la mine Azi a plouat tare Am cules în Ogrăzi 1 căruță la Ulmeni 397 Cărat Nobil de la Dobrică 2 căruți 837 — 797 total 1624 kile Am dus una căruță struguri de negru, kile 924

29. D. Am fost pe la Birou pentru a scoti Culesu la Dobrică 1 Tirazu și 1 Nobil 889 — 819 = 1809 total Am dusu la Dionisie Popa 1 căruță, 706, 1 la Mat 870 tirazu Azi la ora 0 noaptea am descărcat: un singur

V. LĂMURIRE SOCIOLOGICĂ

Caietele tîranului cel scriitor de-un rînd pe zi, azi, astăzi, valoarea pe care le-o dă subsemnatul cu munca și cu numele său cel pe mai mult de douăzeci de cărți de poezie cu tîranii. Am ales fragmentul cel de viață, începînd odată cu opera istorică, eroică și definitivă numită Colectivizarea, întrucît aceasta a fost și ea război epoca generației mele și-a cântărilor mele. Peste 50 de ani Caietele lui nea Mitică Arsene vor fi o sursă de verificare a istoriei cu viața însăși. Dar încă de acum, ele intră în arhiva noastră să ne apere de mistificări. Iar aici, astăzi, sărăcim noi mină cu totașul cel din par de vie, a lui nea Mitică, și-al său creion de dulgher, care i-a deprins dreptăta cu scrisul. Sărut mina Mosule al meu!

Septembrie 1965

Ion Gheorghe

plastică

Pictorul și geometria lui fantastă

Marcel Lupșe face parte din galeria de pictori pentru care rostirea ca artiști autentici nu se împiedică în streasina provinciei. Muncind ca profesor la Dej, pictorul este unul din animatorii vieții literar-artistice alături de criticul Radu Săpăcan, unul din fondatorii cenaclului Săculețul. Suprînzestrat cu simțul culorii și cu un rar instinct (fi-am spune știință) al desenului, el preia din real o imagine recompusă și o înalță într-o zonă fantastă, imprimîndu-i o pregnanță plastică. Aceste structuri geometrice transilvane sint înzestrate cu sentimentul formelor explozive. Este un artist care trăiește obsesiv în umbra ideii, pinzele lui Marcel Lupșe devin un răspuns propriu vocații, aceea de a extinde aria temelor și a spori zestrea mijloacelor de expresie. Conștient sau nu, el este un autor care generează, prin întreaga sa creație (este la a șaptea personală) un spor estetic prin sporul de limbaj. Pinzele sale își lasă sentimentul unei lumi refăcute din amintire, sentimentul că pictorul călătorește din gînd în amintire și din amintire în idee, peripeție care primește forme expresive de o tulburătoare sinceritate. O lume de dealuri, de terase rînduite într-o geo-

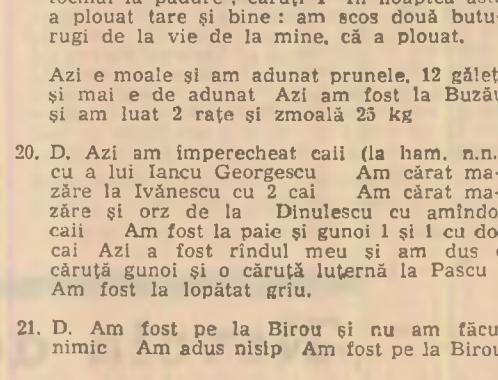
prin tusele exacte, riguros echilibrate de spații complementare, prin aprinderea fereștelor de un nebanut efect optic date care măresc calitatea picturii și a compozițiilor sale. El ne propune, de fapt, o lume a mitului rezămsit în baza memoriei plastice, o imagine posibilă a Transilvaniei filtrată prin ceața istoriei. Forța artistică constă tocmai în aceste date descoperite de căutările sale, în aceste grădini-terase de gri-oranjuri însuflețite de ochiul, inteligența, memoria involuntară a eului său neliniștit, iscoditor-dilematic. Pentru că Marcel Lupșe, prin valorificarea repetată a elementelor constitutive, alege în urma unui sever examen selectiv și două aceea, înzestrarea lor cu funcții de esență simbolică, se anunță un pictor de o înconfundabilă personalitate. Expunția sa din galeriile brașovene confirmă încă o dată că artistul, dacă nu face parte dintre cei care, izgoniți de har, se furisează în subterfugii teoretice, pasageri, indiferent de mediul în care creează, poate să se caute și să se descopere pe sine într-o lume care-i aparține și pe care ne-o restituie precum ne restituie gustul și culoarea toamnei Pălia de la Orăștie.

Memoria pictorului prin lumea sa fantastă, într-un fel de tip istoric, și vîzual său, înregistrînd-o și multiplicînd-o, ne-o re-dăruie printr-o vibranță delicată și o rară forță expresivă în excelențe construcții cromatice.

Pe cînd o expoziție personală în una din galeriile bucureștene, Marcel Lupșe?

Ion Iuga

Picturi de Marcel Lupșe

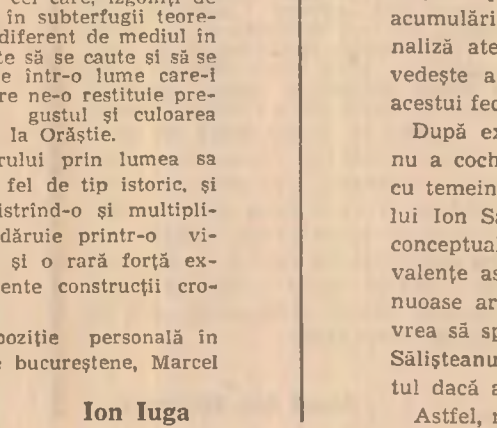
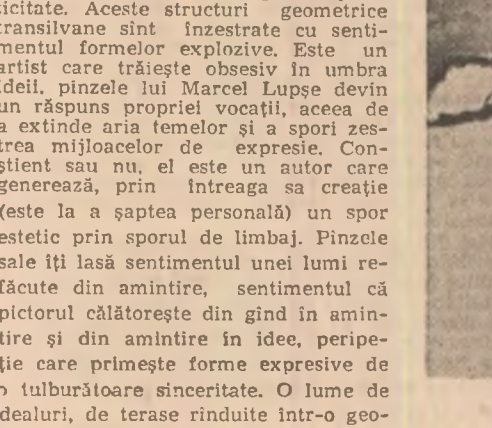

Schimbarea de flanc

În destulul unui pictor încep multe surprize, unele spectaculoase, altele derizorii. Aparent, recenta expoziție de la Săliile Dalles reprezintă o surpriză spectaculoasă în cariera lui Ion Sălișteanu. În realitate, asistăm la o schimbare de flanc din profunzimele artii sale, deci la o mutație ideologică, și asemenea metamorfoze nu survin peste noapte și nu pot fi decit rezultatul unor acumulări. Cu alte cuvinte, la o analiză atentă, etapa această se dovedește a fi inerentă în evoluția acestui fecund creator.

După experiențe diverse, cu care nu a cochetat pasager, ci le-a stors cu temeinicie de conștiință, pictura lui Ion Sălișteanu se reorientează conceptual, întrezărînd în figurativ valențe ascunse cîndva. Cit de sinuoase ar fi drumurile unui artist, vrea să spună reconvertirea lui Ion Sălișteanu, contează logica lor, faptul dacă au sau nu au vreo noimă. Astfel, ne aflăm înaintea unei ex-

poziții cu cheie, ale cărei semnificații nu pot fi epuizate într-o simplită cronică. Totuși, în afara reorganizării spirituale ca atare a artei sale, mai avem de constatat și alte reperi în tablourile de ultimă oră ale lui Ion Sălișteanu, un artist stăpînit pe profesie, chiar și în sensul

Mihai Pelin

Mihai Pelin

Mihai Pelin

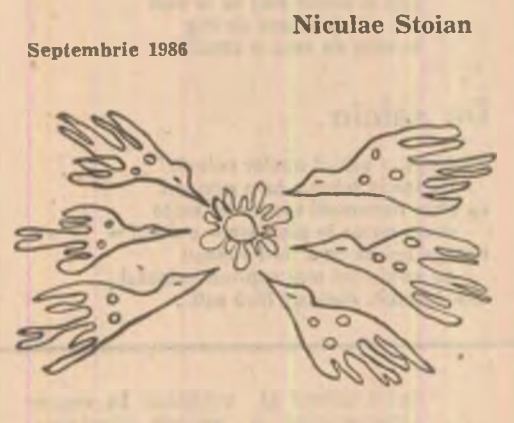
POEZII, CIND ERAU TINERI (III)

Un post-scriptum necesar la insemnarea „Poetul devenit de timpuriu - o amintire frumoasa...”. Mi-am recitat, inainte de a pleca la tipar, insemnarea anterioara, si cu tota cinstea si sinceritate (care cred ca nu mi-au lipsit niciodata) m-am inspaiminat, mai ales gandindu-ma la detasarea matura cu care Nicolae Labis insusi, in dedicatia ce mi-o acordase in mai 1956, aplice „scandalul neplacut” la care fusese-răm martor in postaze diferite. Dint-odinea, deși mi-amintesc că in săptămînile cind se afla încă sub inriurirea dureroasă a evenimentului, nu brava indiferența, parca întimplarea mi se pare un fel de soție puștoasă prin care vroise să ne încerce procesul de maturizare umană și politică, un fel de parodie ca și cum că, total trece și ceea ce trece îți devine drag. Nicolae Labis avea într-adevăr un mod superior de a se amuza de ceea ce odată îi făcuse viața imposibilă, cum se întimpla chiar pe patul morții cind, cum am mai relatat, se distra pe seama faptului că înșeși care își făceau mai bine de piept nici nu le mai simtea. Simt că mă țin și fostii colegi și cititorii de azi — că dacă ar putea citi însemnările de față, grave după părerea mea, Nicolae Labis m-ar muștra cu zămbetul lui hîtru, ușor copilășesc: „Ală bă, Nae, tu ai luat-o prea în serios...”. Dacă totuși mă simt obligat să lu în serios lucrurile, sint îndemnat s-o fac și ca urmare a recitării unui paragraf din prefața lui Mihai Gafta la ancheta lui Gheorghe Tomozei: „Moarte unui poet” (Editura „Cartea Românească”, 1972), analiza extensivă a evenimentelor și contextului în care s-au produs acestea. „Cu cit riguroasă unora din profesori — se spune în respectivul paragraf — era mai mare și pretenția lor de a face școală, școală ca veche instituție de învățămînt, obișnuită, cu internat, cu program sever, polivalent, de exemplu, elevilor de liceu militar sau seminariștilor, cu atât rezistența școlărilor-scriitori își urca temperatura pînă la ripostă. De unde, și în lipsa unor pedepse ca nota proastă la purtare, apului la altele: chemarea respectivilor la ordine, aducerea în fața barei U.T.M., a celui de partid, analiza în adunarea generală a școlii, excluderea din U.T.M. — măsură de care a avut parte și Labis, anulat însă repede, fără ca aceiași care aplicaseră severa sancțiune să renunțe la ideea alteia, exemplare, de natură să împiedice și pe alții de a cădea în ispite asemănătoare (soluția noastră), iar pe viitor să-și zguduie hotărîtor, ca să se lase pentru totdeauna de manifestări ca acestea sancționate”. Sublinierea noastră s-a impus pentru a adăuga o notație făcută ceva mai departe, în aceeași prefață: „Se arată în cartea de față (biadem) că, de exemplu, cîteva mîini obtuze și inimi ostile îl dușmăneau și-i pregăteau o nouă excludere din U.T.M. (printre persoanele ce o asemenea funcție nu se mai afla în orice caz semnatarii acestor rînduri, ca urmare a opoziției proprii la alegere. Dar în același timp aflăm că Labis era cel care a avut în vedere, în înțelesul său, că în momentul în care s-a pus problema de a-l exclude din U.T.M. — măsură de care a avut parte și Labis, anulat însă repede, fără ca aceiași care aplicaseră severa sancțiune să renunțe la ideea alteia, exemplare, de natură să împiedice și pe alții de a cădea în ispite asemănătoare (soluția noastră), iar pe viitor să-și zguduie hotărîtor, ca să se lase pentru totdeauna de manifestări ca acestea sancționate”.

...vor căta vieții tale Să-ți găsească pe multe, răuțaiți și mic... Oboseală, elăbiuțuna, toate relele ce sint într-un mod fatal legate de o mină de pămînt: Dar toate micile mizerii unui suflet chinat...

Doar poezia mustrare de cuget cea mai aspră care m-a cuprins a fost recitîndu-mi cu ochii în lacrimi întreaga operă, destul de vastă, ca idei și măiestrie pentru cei 21 de ani la care s-a stîns atît de tîrziu Poetul de la „Pulă de cer” și „Primele întîlniri” la „Luceafărul”, deviză înscrisă pe steagul de luptă al partidului nostru, indeosebi de peste două decenii încoace. Ca unul care cunosc destul de bine lirica de început a cel puțin cîtorva din țările socialiste, la fătura căreia au contribuit pleiade întregi de poeți, trebuie să spun că poezia lui Nicolae Labis, singura, spre cinstea lui, a generației noastre, e documental literar și cel mai emoționant, și cel mai curat și cel mai durabil demers inceptor al revoluției noastre. Labis ne-a lăsat cea mai sfîntă moștenire patriotic-revoluționară și încă la temperatura „lirică a marii poezii românești și universale. Și a făcut-o cu sentimentul sacralității, al unei sacre devoțiuni și convingeri moderate nu în nemurirea sa, ci a cauzei căreia i se dăruise din cel mai fragedi ani:

Oșia mea-i doar o parte — știu bine — Oșia mea trece prin mine — Oșia mea este numai o parte Din marea oșie, fără de moarte. Oșia mea nu se frînge nicînd — Trece prin miezul acestui pămînt.

Desen de Nicolae Gadonschi

Dimineața la Hordou

Urmare din pag. 1

Privind puhoiul acela colorat, urmărind dramatizarea la dimensiuni halucinate a „Nunții Zamfirului” puteai ghîci cu oarecare adevărat poet al poporului. Un adevărat poet al iubirii de neam.

Intr-o dimineață norașă la Hordou ascultam povestea bustului de pe masa poezului. Mobila simplă, țărănească, lampa cu gaz, cerga și alte obiecte ce-au fost atînat de mină lui alcătuiau o emoție blîndă. Versurile din memorie veneau oare, sprintare, nestîngherite. „Numa” dorul mai colînda: / Dorul tînr și pribeg / Tainic se-nlînește-n prag / dor cu dor să se cuprîndă / Drag cu drag”.

O dimineață norașă, din aceea în care te poți întoarce spre tine, spre adîncul singuratic și poți fi grav fără a fi cabotîn. Și poți contempla o viață de om, un destin, o viață în formă de căntă a talentului, o vocație, o trăire.

Era liniște atunci, o liniște blîndă însoțită de clipocitul Sălașului. O liniște bună și aproape idilică dîntro-o memorie a întîmplărilor suferitei lui meu. Adunată, în amintirile acelea, cu inima caldă și probabil fericită dar, ca totul să fie așa cum trebuie, desigur, n-o știam...

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

O amintire: Laurentiu Fulga...

Un nume care a intrat în istoria revistei „Luceafărul”: prof. Al. Piru

Intr-o pauză de dialog: Mihai Pelin și Artur Silvestri

SINCRONIZĂRI

Un Borges la Dunăre?

atorul Omului și umbrei (1946), Oscar Lemnar (Holzman), născut la Brăila în 1907, își va fi scris nuvelele ce-l alcătuiesc singurul volum, desigur, cu doi ani mai înainte, comentatori redesi sale opere (putini, rari) au stabilit pentru aceasta o perioadă cuprinsă între 1935-1936 („In urma unui rătăyag cu soția sa”, crede, după adunarea unor mărturii, Mircea Braga). Aproximativ în același timp, în Argentina, regretatul Jorge Luis Borges deschide literaturii un drum ce-i va aduce degrabă, singura lui celebritate, o poziție unică, ineditabilă, mereu fascinantă: în 1939 tipărește Pierre Menard, autor al lui Don Quijote, Grădina potecilor ce se bifurcă, în 1941, Fiețiunii, în 1944.

Borges irecuperabil, dedat retoricii iute și spumoase de căfenel, unde omul era sculptor, Lemnar s-a cheltuit totuși în liniște și într-un fel de împăcare: la bătrînețe a rămas solitar, un izolat. În jurul lui se strîngea legenda. Era spinozian și se vorbea între tînărimea de la „Nestor” că scrie logică. L-am cunoscut prin anul '60. De la Oscar Lemnar am aflat, pe terasa de la „Lido”, într-o noapte caldă de vară, de gînditorul Petre Tutea, căruia-i era prieten și devot: acesta ar fi fost, zicea, adevăratul lider al extradorinării lor generații, e un geniu viu, tangibil (ceea ce va admite mai tîrziu și Emil Cioran, cum se știe). Îl făcuse atunci filozofului (care nu dusese defel lipsă de „portrete” faimoase, unul dintre ultimele, foarte nimerit, fiind acela realizat de Ion Coja) o eminență caracterizată, de stil platonician, „un zeu perdid în sîmbetele adevărului la ureche și el, gînditorul risipitor, îl împarte în vîntul care bate și duce. L-am arătat apoi pe Lemnar după moartea unui prieten bun, colonelul Borneanu: era ca o pasare împuscată (în aripi mai fusesse el găurit), cu ciocul lung căzut în pene, cu ochii privind înăuntru, într-un gol ce se căsăse acolo și necontenit s-lătea. Am simțit că se stînge. Ce s-a întimplat asadar, cu logica lui Oscar Lemnar, a scris-o, ce a mai scris el, ce a gîndit paradoxal despre Spinoza? Lucruri de lăină, ferecale.

Avem la îndemînă numai articularia: bogată, răspîdită, inegală. Și volumul acesta: Omul și umbra (reeditat la Ed. Dacia în 1975). O nuvelă mirabolantă, Ochii reflectați, aminteste de speculația și universal straniu borgesien (pe care nu le-a cunoscut). Cu titlul Oglînda va scrie, în 1935, și un lapidar eseu. Privind într-o oglîndă — observă el aci — omul își vede deodată ochii, adică își vede însăși vederea. Intrăm asadar, într-o fizică și metafizică așa-zîcînd captoare. Simțurile noastre sint în genere doar canale de transmitere, apropiindu-și informații de la lumea materială inconștientă. Cu ochiul privind o oglîndă se întimpla deodată altceva, drumul ce purta drept se răsucește, el își devine sieși obiect. Constatarea din percepție s-a schimbat acum în interpretare: constatarea unei constatări. Ce vedem acum în oglîndă e de tot cîndat, un fior metafizic se ridică, ne zgîlție și conșternează: ochiul ce privește și vede, vede nu un obiect dar un obiect care vede: și vede vederea vederii. Conștiința își pierde firul. E ca și cum te-ai prezenta cu formula: „eu cred că el crede că eu cred”. Și ochiul cu oglînda aidoma: vede că ochiul vede că el vede: un labirint, adică, optic. Oscar Lemnar își încheie esul în acest chip absolut năucitor: „...două oglinzi puse față în față, dacă ar avea conștiință, ar fi cuprînde de o panică a nebuniei optice, pentru că n-ar mai înțelege nimic: fiecare ar fi, în același timp, cauza sa și propriul său efect, cauza celelalte și efectul ei, iar cealaltă la fel... În această împrejurare, omul lîmpede este cel ce pierde și-și, iar cel confuz, omul de la răsucire, e sigur și neclintit pe poziția sa. Oglînda reflectă miraculos chipul paradoxal al certitudinii”.

In Ochii reflectați substanța esului Oglînda e tratată literar (literaturizarea, însă, minimă aduce aminte iar de Borges: ceea ce contează aci e acumulația calmă, înșelătoare și nicidecum imediat prevestitoare, către panica metafizică, spre ruptură, din aceea de ameteală trebuie că a avut repitla care, neînșăduind să fie pasărea în universal său, zboară tocmai, ca să se verifice, să-și stăpînească bine adevărul...). Un om liniștit, „de la marginea orasului și a

„MINGÎIE-MĂ, MARTA” (I)

Prietenul meu, smochinul”, poezie semnată G. Bacovia, a apărut în revista Craioveană Năzuința nr. 4-5 din octombrie-noiembrie 1924 și a reapărut în Luceafărul, aprilie 1991, „Incredințată spre publicare”, cum se spune în nota redacțională, de Agatha Grigorescu-Bacovia. Petre Pandrea în 1961 era în viață, liber a spune că poezia îi aparține. Bacovia nu mai era, din 1937; Pandrea, cum vom vedea, făcuse și anterior, în împrejurări cînd ar fi fost firese să vorbească, dacă poezia era într-adevăr a lui, o atribuie dicționarul de pseudonime al lui Mihail Straje, apărut în 1973, după moartea lui Petre Pandrea, 1968. Drept urmare, în ediția de Opere 1978 nu aflăm poezia acolo unde i-ar fi fost locul, la capitolul Din perioadă, deși apăruse în câteva ediții de la Bacovia după moartea poetului, între 1961-1964, adică în timpul vieții lui Pandrea, acesta tîcînd... Opere 1978 reproduce poezia la Note, considerînd a fi „cel puțin un caz deshic în materie de atribuție”. Motivarea: „Unele particularități de manieră și stil fiind pe deosebite de lirica bacoviană”, alură și elemente de figuratie acuzat biblic, pătosuș discursiv al invocării: personificării și un timbru retoric... tîpărită într-un periodic în care Bacovia n-a mai semnat altădată”. „Iar după informata” lui Pandrea fiul, tatăl său „i-a declarat că în tinerețe a compus poezia cu prietzel sau semnatura G. Bacovia, ca o pastă sau fără nevinovată”. În 1981 apare cartea Poezia sau destin, III, de Agatha Grigorescu-Bacovia și din paginile 180-182 aflăm că Bacovia îi citise Agatheii Prietenul meu, smochinul la Bacău „într-o vacanță de Paști în anul 1924”. „Am înțeles că lectura de atunci a fost pretextul unei mărturisiri patetice a sentimentelor ză incercate în dureroasa și lungă așteptare a unei iubiri implinite dincolo de platonismul ei”. Agatha vedă și cuvîntul lui Bacovia: „...Nu am cunoscut nici o Marta... Erai marta... și tot ce am scris e pentru marta...”. Acestea sint datele problemei: Cine a scris Prietenul meu, smochinul?

Petre Pandrea a fost unul din cei mai ferveți admiratori ai lui Bacovia, despre care a și scris de cîteva ori. În Meridian, Craiova, aprilie 1943: (Brăncuși) „îmi evoca, în mod curioz, ca și stil și fiziognomie, pe Bacovia, care fu desce marea revelație a sensibilității noastre adolescente. Cînd descoperam pe Brăncuș, — omul și arta lui — gîndul se ducea spre anul 1922, cînd (...) descoperăm pe Bacovia”. În Adevărul literar din 29 aprilie 1934: „...Bacovia a jucat în viața interioară a generației mele (cel puțin în cercul în care am trăit eu) aproape rolul pe care Eminescu l-a jucat pentru generația lăbrălcănu”. Acest Pandrea, în 1924, „o pastă sau fără nevinovată”, semînd cu numele poetului adorat? Fetisism... freudism... Nu e de necunoscut, Prietenul meu, smochinul nu e pastă fiind tocmai nebacoviană, cum se spune chiar în Opere 1978. Nici fără nu e poezia, gravă, patetică; fără ar fi semnatura Bacovia pe un text al lui Pandrea, „Mingîie-mă Marta...”. Așa începe poezia. Pandrea scrie în Pomul vieții, jurnal intim, 1943: „Marta biblică reprezintă poezia în general, în special în lumea și în viața venirea ei generalizatoare. Magdalena în epocă modernă este o vampir, o prostituată de lux...”. Deci să credem că Pandrea în 1924 se dăruie lui Bacovia dăruindu-i-o pe Marta, „prieteni și iubită? Posibil...”, mai ales dacă aceasta ar fi fost o poezie în care se consola o posibilă Excețența poeziei însă o dată tema prieteniei, trădată sau denunțată sau pierdută fortuit. „Vrut-a destinul”.

Ci aceiași Pandrea în Adevărul literar, aprilie 1934, spune de „Madona și Poezia, cele două privațiuni și dogme trăite integral” de Bacovia. Nu discutăm județea sau a o opiniei, ci modul de a-1 vedea pe Bacovia: nu recomandăm un Bacovia care află consolare la pămînteană Marta. (Pandrea, sociolog, n-a învederat niciodată poezia socială la Bacovia: ca și inexistentă). Opera lui Bacovia însă o recomandăm, o cheamă: tema lucrătorului, o terapie, o „divagare utilă”. Văia lui Bacovia! (Pandrea a văzut bine și, ca sociolog, ca gînditor politic, a ignorat-o), Marta e femeia lucrătoare, activă, e eficiența, în evangheliile, Maria, stim azi, în viața lui Bacovia ca și în opera, semnifică iubire. O iubire care survine și de care nu ai parte, Marta ar fi iubirea posibilă. Pentru a fi încă mai posibilă poetul o asociază unui sentiment învecinat, al prieteniei.

Marcel Marcian

Semn de generație

Urmare din pag. a 3-a

colocival, este tipărită în loc de răspunsuri piesa Anton Pann (fragmentar) prefațată de o lămuritoare explicație: „Prezentînd această piesă, încercăm să continuăm, cu alte mijloace, dezbaterea despre problemele literaturii, în care chestiunea valorificării moștenirii literare ocupă un loc de seamă”. Tot o invocare programatică este și prezența în volum a lui Constantin Brăncuși. Acolo unde punctul cardinal dorit nu mai putea răspunde era interogată opera lui. Colocivul cu Brăncuși este o incursiune cu itinerar bine precizat în universul de sentințe al acestuia. C. Brăncuși șiși profilează în Colocivul statura de înțelept care stie îmbina modernul cu arhaicul, produsele de ultimă oră cu cele folclorice, vorbind în formulele sagacității fărînesti și milenare. Și ce poate să fie mai ostentativ și mai programatic decît invocarea cu orice mijloc al lui Liviu Brebanu și I.L. Caragiale. Acolo unde nu mai este prezentă ființa artistului se interoghează opera lui. Astfel acesta e făcut prezent.

Marta, iubită și prietenă, cu ea subvine durerii la o prietenie pierdută. „Marta, iubirea și durerea mea”. Nu e improbabilă prezența lui Bacovia o singură dată într-o revistă; nu e singurul caz. Și mai ales nu e neașteptată colaborarea la o revistă craioveană, poate solicitată: la Craiova, în Viața literară, 1916, s-a afirmat pentru întâia oară că „Bacovia e fără îndoială un mare poet”, în suita, se pare, la recenzia din Noul revistă română a lui F. Adorca, de atunci Craiovean. Elemente „acuzat biblic”, „patoș discursiv”, „timbru retoric”, nu sint numai în această poezie.

Prietenul meu, smochinul nu e bacovian, nici post-bacovian (Stancu burheze), e exterior bacovianismului, poezie ocazională și e chiar antibacoviană: „suflet închis”. Bacovia își deschide inima Bacovia a spus tot ce avea de spus și în acest tot intră și antibacovianismul, cum intră și rătărelele non-artă. (Și imitările). Într-o martie 1916, în Cronica, Ion Vinea propunea la Bacovia ca motto versul lui Laforgue: „Te suși și extenuă d'arti”, deosebirea ar fi că alți poeți s-au extenuat și elemente de contrastîndu-se, făcînd artă, pe cîta vreme Bacovia, care avea atît de pronunțat și gustul artei, „un simț rar al deseneului”, sune admirativ Ion Barbu, tocmai de aceea stăruie a-și menține în operă, obosit de artă? de viață? de oboseală care par demonstratii ale execuției în artă. Bacovia care dă și mare poezie (suși stau) și poezie de-ecelată, de excepțional talent (Amurg violă, Amurg antic). Așa s-a vrut Bacovia, așa s-a convenit. Poezie ocazională deci, ocazia convertită în poezie într-o anumite poezie, întrecînd ca poezie, ocazia Ștefan Petică: „Tu ai murit...”, la un poet, de data asta la o prietenie în criză de expirare: „Îmbrățișez pînă la / Pe fratele / Prietenul / Bunul meu prieten, smochinul. / Vrut-a destinul / Ca îngemănatele noastre suflete / Să-și arunce mărghăritarele în noroi. / Să plîngem, prieten dulce și bun / Să plîngem, prieten înfrînt. / Durerea e crunt...”, asistăm la o prietenie îmbătănită, ca o fată smochinată, ca o fată îmbătănită, „bătrînul meu smochin”. Ar fi pierul să reducem: prietenia lui Bacovia pentru un pui de smochin... Tot așa cum „copiii albi, copacii negri”, nu e doar imaginea vizuală, iarna, cum și „mulțimea anonimă se va avea în vedere” nu e rezoluția misterioasă pe ceruri... alta e încărcătura de semnificații în poezie, chiar dacă Bacovia, încoțit de întrebări sau de sine excedat — e greu să fi Bacovia chiar pentru Bacovia — ar fi afirmat la un moment dat că la alit se reduce... Bacovia mai are o poezie în care surprinde surprinderea în lucrurile de din jur: „Prea singur / Ajunse printre moșnegi”. Controversă, acolo cu „sufletu-nchis”, netum pe inima deschisă. Semn, în text, al învecinării Prietenului meu, smochinul cu tu ai murit, ar fi, pentru o factură voit-nonbacoviană, această formă voit demodată, un instinct a lucrului și a puterii întreba: instinctul de artă sau de noi-artă? În Tu ai murit... versul final: „Fecioara-n alb murti-va, pe marmura stelată”. În Prietenul: „Văzutu-mi-am”, „apărut-au lacrimii”. „Vrut-a destinul”. Se iscă întrebarea: Pandrea a cunoscut poezia Tu ai murit... asistăm la o prietenie în formă desuetă? Putin probabil, dar nu imposibil. Pandrea era un cititor de poezie de înaltă clasă, regretul vieții lui a fost lipsa genului... a scinteiat, ca geniile, o singură dată... în valuri de plîns mînos... Pandrea să plîngă! — care l-au copleșit încă a asursm îndrăgîl chipului lui Bacovia? „mai ales că dispăruse o mărturie, prin fiul: cum am spus, și se omine lăcraea lui Petre Pandrea în atiten situații, pagini confesive, cu Bacovia, cînd ar fi trebuit să vorbească. Dar Bacovia? N-a pus poezia în nici un volum, citi a trăit: N-a spus nici Tu ai murit, nici Ebreca. N-a negat-o. Dimpotrivă, în interviul luat de I. Valerian în 1927, într-o enumerare restrînsă, Bacovia indică și Năzuința printre publicațiile la care a colaborat. Afirmației lui Pandrea fiul i se opune și o mărturie directă a Agatheii Bacovia. Nu cea din Poezia sau destin, 1981 (deși e cuprînsă și acolo). Ci din anul 1926! Exagerînd programat, pornim de la ideea că tot ce e sfodădează, inedit, poezia în Poezia sau destin III e literatură: Nu. Bacovia nu i-a citit poezia în primăvara 1924 sau 1923, etc., etc., și reținem numai declarația lui Bacovia: „N-am cunoscut nici o Marta”.

Marcel Marcian

Nevoia de repere

Urmare din pag. a 3-a

al tradiției îl constituie, desigur, marea noastră literatură care trebuie să fie permanent în vedere. Nicolae Balcan, de la Eminescu la Blaga și Eliade. Această pleiadă de personalități formează, împreună cu operele lor, un spațiu spiritual de la care începe totul în literatură. Ioan Alexandru, la fel ca și alți colegi de generație, a înțeles la începutul drumului în literatură necesitatea întoarcerii la tradiția culturală, față de care se produsese la un moment dat o ruptură, și nu întimplător astăzi se spune că generația luptei cu ineria” a refăcut legătura cu literatura românească interbelică și, implicit, a asigurat o continuitate în cadrul istoriei noastre literare.

Constient de faptul că tradiția este cea care dă culoare locală valorilor universale, Ioan Alexandru notează: „nu pot scrie poezie înstrăineată de durată fără descoperirea realității arhaice românești, reactualitate mureu și în primul rînd a graiului acestei limbi”.

La începutul acestor rînduri scriam că Ioan Alexandru stie ceea ce se numește azi un teoretician și credem că se poate deduce de aici că meditațiile sale nu delimitază atît un cadru teoretic cît, mai degrabă, unul spiritual. Apar astfel, în esurile sale, aproape în mod firesc întrebările retorice prin care poetul își explică opera: „Ce însemnă iubirea din imnele lui? Ce însemnă credința în credința îndrăgîl și păstrător tradiției acestui grai a noastră înțată semnificația spirituală a-ațor cuvinte cheie cu care a răposat pe buze milioane de români de-a lungul veacurilor... cuvinte în jurul cărora este urzită însăși ființa noastră, celelalte fiind doar hore în jurul lor, lacrima albastră a ochiului străvătător”.

Post din speța tradiționalistă modernă, Ioan Alexandru înțelege că poezia nouă nu-și poate permite de a fi un experiment, de a fi o perioadă de ezitări și căutări nerodnice... Poetul, cititor al noii poezii, este un luptător în vremea sa și un confruntător cu marii luptători de altă dată”. Este tipul lui de recitare a literaturii române, văzută cu un efect conștient al istoriei, al civilizației și al culturii.

ARTURO USLAR PIETRI

BALUL CONTELUI ORGAZ

dacă ar fi să folosească limbajul nobil și expresiile consacrate ale...

E ceea ce face pictorul cretano-spaniol... Theotocopuli, celebru sub numele de El Greco...

Paul Alexandru Georgescu

Ami inchipui că a fost un învățat marelui, conspiciu de subterană, cu barbă și ochi înveți...

Se aude un dialog, se ghiceste, ar trebui să se audă... Din ce pricină murit Conte? — întreabă un cavalier...

Desen de Raluca Grigorescu

Cavalerii simt că vine ceva care va trece fără durere prin trupurile lor de întineric... Conte și pe moarte...

— Incepe acum uititoarea eternitate de care nu vor scăpa decât cei absenți...

— De aceea Don Felipe nu a voit să se acopere Escorialul său cu acest frig de moarte...

— Sosește. Simt cum trece prin mine umbra lui, îmbrăcată în armură de oțel împalpaibil...

— Maestre Domenico — glăsuiește corul — Maestre Domenico, nu mai vrem...

Incepe miracolul... Din mină bărbatul slab iese o gheață de lumină care încalzește în fața lui, tremurătoare și inspăimântată...

— Mai păstrează totuși, vine, vocea: — Unde să meargă femele noastre pentru a căuta carnea lui pierdută în atâtea vorbe perfide...

O știință de lumină irizează veșmintul doamnei și plămăsește în el două figuri aplecate care susțin războinicul...

— Ce a explozie de magneziu, o culoare albă frapantă și scaldă vizuina; se vede figura solemnă cu șa brodată; apoi un reflex de lumină strălucitoare, apoi o pinză de umbră opacă...

În românește de Ruxandra Maria Georgescu

REVISTA STRĂINĂ

● APARIȚIA la începutul anului 1981, la Lisabona, a primului număr din „Revista Culturală”...

În paginile acestei reviste, condusă de scriitorul José Carlos Vasconcelos, sînt publicate discuții, articole și recenzii ample dedicate marilor personalități contemporane ale culturii portugheze...

● SĂ PUBLICI, ÎN ITALIA, O CARTE ÎN 120 000 exemplare... putini scriitori italieni dăruie cu care se pot lăuda...

● S-AR PĂREA că despre perioada grea a războiului și a anilor imediat postbelici s-au scris...

● UN exemplu recent îl constituie publicarea în veștile de audiție „Durere” a lui P. Pogodin... Este povestea unui tânăr sovietic puternic...

● NAVEA lui R. Pogodin nu este remarcabilă numai prin zugrăvirea lumii eroului principal, ci și prin felul în care reușește să surprindă haosul războiului...

● DUPĂ CE A TERMINAT fresca istorică în sa, se întoarce în Franța, cunoscutul scriitor francez Robert Merle...

● RĂSPUNSUL la această întrebare este foarte important, a spus el, în speranța să-l pună în discuție...

● PRIN ÎNCETAREA DIN VIAȚĂ la sfîrșitul lunii septembrie 1986, la Caracas, Venezuela, a murit...

● ÎN cursul anului 1986 literatura latino-americană a mai pierdut, pe lângă Miguel Otero Silva...

● CENTRUL POMPIDOU din Paris a organizat, în cadrul acțiunii „Clasicii secolului XX”...

● PRELUIND această idee, revista „Newsweek” a publicat un amplu articol intitulat „Clasice împotriva vîntului sălbatic”...

● Începînd din anul 1980, Matta abordează o tematică politică, tablourile lui înfrîșină, de pildă, marea masacrare săvîrșită de francezi în Algeria...

CULTURA ROMĂNEASCĂ ÎN LUME

„MIORIȚA” în limba șirokiză

spunea traducătorul „Mioriței” în cea mai neobișnuită haină străină din cîte l-au fost oferite...

Această minerie și dragoste de libertate au permis păstrarea de-a lungul secolelor a tradițiilor și limbii puștinilor indieni șirokizi pe meleagurile lor natale din Carolina de Nord...

Se deduce, sper, din cele de mai sus, că traducerea „Mioriței” în limba șirokiză n-a fost o îndelungă proză ușoară...

„I-am rugat pe părinții mei, spunea Marion Cucumber, să-mi explice anumite aspecte mai puțin cunoscute ale gramaticii limbii noastre...”

Poltrivii spunea lui Marion Cucumber, dificultatea cea mai mare pentru cei care traduc în limba șirokiză o constituie alegerea corectă a verbelor...

Marion Cucumber a tradus „Miorița” mai întîi în limba engleză și numai după aceea în șirokiză...

În sala galeriei „Șipka” din Sofia a avut loc vernisajul expoziției pictorului român Gheorghe Anghel...

Balcanice

TURE KAŞTELAN

Ochiul sălbatic

În adincul său eu mă mistui Precum pasărea-n cer, precum lumina în bezna... Mă năpădeste suvoial aceluia plînsed de fetele...

SPORT

Mașina de fum

România liberă insera, săptămîna trecut, uluitoar anunț: vind urgent mașină de fum, doritorii... M-am întrebant o zi întreagă în brațele cu va nimeri...

Oțenii și-au făcut datoria din plin, demonstrînd tuturor că ei alcătuiesc echipa de inimă a României... Nou val al Craiovei urcă muntele sper al doilea răsărit...

În insula portocalului, Sportul studențesc a eliminat pe Omonia Nicosia. Verde frunză de mătase, Ilagi și Iorgulescu au aprins lumina dăscin în crîngurile foamei de acasă...

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunteleț, Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncți), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDAȚIA: București, Piața Științelor nr. 1, tel. 17 32 00 ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95 Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚEI